

Установча лекція висвітлює найважчі, вузлові питання, поняття, новітні факти та події. Використовують як за денної, так і заочної форм навчання; ознайомлює студентів зі структурою навчального матеріалу, з організацією самостійної роботи, з особливостями виконання контрольних завдань.

Узагальнювальна - завершує вивчення матеріалів дисципліни. Значну увагу приділяють особливостям підготовки до іспиту.

Тематична - для системного переказу теоретичного матеріалу з конкретної теми.

Підсумкова - дає коротку і значну інформацію близьких за змістом програмних питань [5].

Висновок

Лекційна форма навчання не може бути замінена ніякою іншою. Відмова від лекцій знижує науковий рівень підготовки студентів, і тому лекція, як і раніше, повинна залишатися провідною формою організації навчального процесу на сучасному етапі кредитно-модульної системи навчання студентів вищого навчального закладу.

Література

1. Андрущенко Т. Освіта України в системі цінностей «розкологого світу» / Т. Андрущенко // Вища освіта України. – 2009. - №2. – С. 31.
2. Бойко А. Проблеми розвитку української освіти в умовах євроінтеграції / А. Бойко // Вища освіта України. – 2009. - № 3. – С. 44.
3. Будапештсько-Віденська декларація про створення Європейського простору вищої освіти, 12 березня 2010р.
4. Вища медична освіта України на сучасному етапі / В.В. Лазоришинець, М.В. Банчук, О.П. Волосовець // Проблеми сучасної медичної науки та освіти. – 2008. - №4. – С. 5-10.

5. Ильина Т. А. Педагогика : курс лекций : учебное пособие для студентов педагогических институтов / Т. А. Ильина.– М. : Просвещение, 1984. – 496 с.

Кулаец Н.М.

Лекция - активная форма обучения в медицинском вузе
Кафедра внутренней медицины №2 и медсестринства
ДВНЗ «Ивано-Франковский национальный медицинский университет», г. Ивано-Франковск, Украина

Резюме. Настоящее требует от нас использования новых методов и методик, внедрение новейших технологий, разнообразия подходов и улучшения качества преподавания. Лекция остается на сегодня традиционно ведущей формой обучения в высшем учебном заведении. Будучи главным звеном дидактического цикла обучения, она выполняет научные, педагогические и мировоззренческие функции, вводит студента в творческую лабораторию лектора.

Ключевые слова: лекция, медицинский вуз, учебный план, лектор.

N.M. Kulaiets

Lecture - Active Learning in Medical College
The Department of Internal Medicine №2 and Nursing
“Ivano-Frankivsk National Medical University”, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. The present requires usage of new methods and techniques, introduction of new technologies, diversity of approaches and improving of the quality of teaching. Today the lecture is the leading traditional learning in higher education. As the main point of didactic training cycle, it performs scientific, educational and ideological functions, introduces students to the creative laboratory lecturer.

Key words: lecture, medical college, curriculum, lecturer.

Надійшла 16.05.2016 року.

УДК 378:372.8

Лукач У.Р.

Формування полікомпетентності в студентів-медиків у процесі вивчення медичного права

Кафедра соціальної медицини, організації охорони здоров'я та медичного правознавства

Івано-Франківський медичний національний університет, м.Івано-Франківськ, Україна

Кафедра менеджменту та освітніх інновацій

Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

uljanalukach@rambler.ru

Резюме. У сучасному світі організація системи охорони здоров'я і формування полікомпетентних медичних працівників розглядається як важлива національна справа, ефективна реалізація якої вимагає об'єднання зусиль і важелів державного управління, медичної та педагогічної спільнот, а також громадського сектору. Тому в статті аналізуються складові природи компетентності, зокрема, когнітивні, афективні, вольові якості, уміння та досвід. Відслідковується їх вплив і роль у процесі формування особистості студента-медика, пропонується авторське уточнене тлумачення поняття «полікомпетентність», виводиться алгоритм формування полікомпетентності майбутніх медичних фахівців. Водночас, акцентується увага на доцільності проведення різних типів міждисциплінарних інтегрованих занять, виходячи із специфіки медичного права як міжгалузевої навчальної дисципліни. Вони сприяли б систематизації професійних знань і навичок студентів, формуванню критичного мислення в процесі вирішення проблемних ситуативних завдань.

Широкий комбінаторний потенціал медичного права покликаний активізувати навчально-пізнавальну діяльність студентів, а також каталізувати процес адаптації майбутніх фахівців до виконання професійних обов'язків. Таким чином, полікомпетентність слід розглядати як засіб акумуляції загальноосвітніх, професійно-орієнтованих і спеціальних знань. Такі її властивості є

суспільно затребуваними в сучасному інформаційному суспільстві, що характеризується високим рівнем професійної мобільності, швидкими темпами обміну знаннями у формі інформації, а також психологічною відкритістю і готовністю до сприйняття новизни.

Ключові слова: компетентність, алгоритм формування компетентностей, полікомпетентність, медичне право, міждисциплінарна інтеграція.

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень.

Розбудова демократичної, правової та соціальної держави неодмінно передбачає формування високого рівня правосвідомості та правової культури громадян і утвердження верховенства права як однієї із основоположних засад конституційного ладу. В цьому контексті стало пріоритетним нормативно-правове забезпечення охорони здоров'я як складних взаємопов'язаних суспільних відносин, що передбачають наявність певних прав і взаємних обов'язків у всіх учасників медико-правових відносин. Оскільки медичне право, як галузь права, носить комплексний характер, то її специфіка педагогічних проблем сучасної медичної освіти зумовлена необхідністю набуття майбутнім медичним пра-

цівником ключових компетентностей шляхом впровадження у навчально-виховний процес інноваційних технологій.

Актуальність дослідження визначається також тим, що, незважаючи на значну кількість теоретичних і емпіричних досліджень, значущість вивчення даної проблеми посилюється у зв'язку із світовими глобалізаційними процесами, які охоплюють і світовий освітній простір.

Теоретико-практичний розробці поняття «компетентностей» присвячені дослідження вітчизняних науковців Н.Бібік, Л.Вашенко, С.Гончаренко, О.Гури, О.Локшиної, О.Пометун, Л.Хоружі та ін. Однак подальшого дослідження вимагає природа компетентності та визначення алгоритмів її формування.

Мета дослідження. Відповідно до Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. її мета полягає у підвищенні доступності якісної, конкурентоспроможної освіти відповідно до вимог інноваційного сталого розвитку суспільства та економіки. Одним із інструментів забезпечення особистісного розвитку людини, виходячи із індивідуальних здібностей, потреб на основі навчання протягом життя, є компетентнісний підхід. Тому метою статті є відслідкування технології формування полікомпетентності як набору професійних, соціальних, громадянських, комунікативних, полікультурних, інформаційних, здоров'язбережувальних, особистісно-ціннісних компетентностей у майбутніх медиків [3].

Результати дослідження

У системі освіти поняття «компетентність» не зводиться лише до одержання знань, умінь, навичок. Цю якість можна розглядати як можливість установа зв'язків між знаннями й ситуацією, чи, в широкому розумінні, як здатність знаходити, виявляти послідовність дій для вирішення дидактичних завдань та проблемних ситуацій. Бути компетентним означає мобілізувати в конкретній ситуації отримані знання та досвід, тобто компетентність одночасно тісно поєднує мобілізацію знань, умінь і поведінкових відносин, що націлені на конкретну діяльність за певних умов.

Природа компетентності складна. Вона включає такі складові: когнітивні, афективні, вольові якості, уміння та досвід. Когнітивні якості майбутнього медичного працівника передбачають як досягти позитивного результату лікування пацієнта і запобігання можливих перешкод на шляху досягнення мети, аналіз особистого досвіду, результатів своїх професійних дій для глибокого усвідомлення процесу лікування, передбачення його можливих наслідків. Афективні якості фахівця медичної галузі включають емоційну спрямованість на виконання завдання, націленість на продуктивне використання переваг і недоліків почуттів і емоцій, скерування професійного обов'язку на стимул виконання завдань, стеничні почуття від успіху або астеничні – від невдач. Вольові якості медичного спеціаліста націлюють на недопущення лікарських помилок, мобілізацію внутрішніх сил, енергії з метою успішного виконання професійних обов'язків, цілеспрямовану наукову організацію праці.

Отже, полікомпетентність – це здатність вирішувати проблеми, як навчального, так і ситуативно-практичного змісту, що забезпечується як володінням набутими теоретичними знаннями, індуктивно-дедуктивним мислительним підходом, так і включенням професійно-інтуїтивного відчуття, що формується в студентів впродовж навчання.

Базуючись на знаннях психології діяльності, як рушійної сили розвитку особистості, а також враховуючи психологічні властивості людини можна вивести наступний алгоритм формування полікомпетентності майбутніх медичних фахівців: задатки – здібності – знання – уміння – досвід – компетентність. Усі перелічені складові формуються, розвиваються і шліфуються в навчально-виховному процесі спеціалізованих освітніх закладів і в подальшій професійній діяльності.

Важливим для формування полікультурних компетентностей є пропагування досягнень медичної науки, виховання на прикладі життя видатних медичних діячів, підкреслення значення вивчення медичного права для усвідомлення правового статусу учасників медико-правових відносин і як результат – цивілізаційний поступ держави [1].

Полікомпетентність формується не тільки під час аудиторних занять, а й у процесі позааудиторної роботи студентів-медиків у формі міждисциплінарних науково-пошукових досліджень. Однак, найефективнішим для формування полікомпетентного фахівця медичної галузі є реалізація науково-викладацьким складом міждисциплінарних інтегрованих занять. Основна мета таких занять – систематизація знань і умінь студентів з різних дисциплін для формування професійного мислення, аналізу та індивідуального підходу до вирішення проблемних ситуацій.

Покладаючись на власний професійний та педагогічний досвід, підключаючи методичну винахідливість, доцільно реалізовувати різного типу інтегровані заняття: вступні, тематичні, евристичні, заключні інтегровані лекції, міждисциплінарні полемічні практичні заняття, проведення яких можуть відбуватися як у межах однієї кафедри, так і з участю викладачів інших кафедр. Комбінації навчальних дисциплін для проведення інтегрованих занять можуть бути різними. Однак, найорганічніше в цьому аспекті поєднуються медичне право як навчальна дисципліна з великим комбінаторним потенціалом, широким системним міжгалузевим поглядом з дотичними до неї такими навчальними дисциплінами як правознавство, судова медицина, медична психологія біоетика та ін.

Такі заняття розширюють світогляд студентів, викликають зацікавленість, активізують їх розумову та навчально-пізнавальну діяльність, формуючи саме полікомпетентність. Дані види занять прискорюють процес адаптації студентів медичних навчальних закладів до конкретних професійних ситуацій, формують навички використання теоретичних знань з різних дисциплін на практиці. Це одна з новітніх сучасних технологій, мета якої – узагальнення й систематизація знань студентів, отриманих у процесі вивчення дисциплін як загальноосвітнього, так і професійно-орієнтованого та спеціального циклів. Завдяки інтегрованим заняттям у студентів формується полікомпетентність, професійна мобільність та психологічна відкритість до сприйняття новизни в інформаційному просторі. Такі заняття з мінімальними затратами часу наближають студентів до усвідомленої соціальної позиції, до результативної професійної діяльності з різних спеціалізацій медичної галузі.

Значний потенціал для формування полікомпетентного студента-медика акумулює його саморозвиток і самоосвіту як прагнення, погребу й готовність постійно вчитися. Самоосвіта – це процес з власної ініціативи оволодіння власним предметом знань. Щоб студент набув навичок самоосвіти, необхідні три умови: наявність бажання навчатися, володіння системою навчальних прийомів, необхідних для самоосвіти, регулярне вправління в самоосвіті. Досвід педагогічної діяльності дозволяє виділити наступний алгоритм, за яким навчаються студенти: теорія – досвід – оцінка – дія. Можна змінити алгоритм навчання: теорія – дія – оцінка – досвід. Їх можна розташувати в будь-якому порядку, використовуючи кожен з етапів як стимул інтересу до навчання [2]. Ідеальним результатом буде досягнення такого рівня розвитку самоосвітньої компетентності студентів, за якого вони зможуть самостійно сформулювати проблемне завдання, віднайти спосіб його розв'язання, проконтролювати й об'єктивно оцінити результати своєї діяльності.

Висновки

Традиційні форми організації навчання в ході опанування

медико-правовими знаннями, а особливо нетрадиційні, формують критичне мислення, творчий потенціал, активну громадянську позицію студентів, сприяють вдосконаленню особистості та прогресу суспільства в цілому. Таке навчання, яке називають “навчанням, націленим на зміни”, забезпечує індивіда засобами, які допомагають розвиватися і змінюватися самій людині, її соціальному життю. Таким чином, студент-медик програмує свій майбутній трудовий процес на основі власної полікомпетентності, яка забезпечує динамічні знання. Ті, хто ними володіє, націлені на розв’язання як теоретичних, так і практичних проблем, готові вводити інновації та постійно вдосконалюватися. Вони здатні виконувати нові функції, безперервно навчатися і міло співпрацювати з іншими.

Динамічні знання, полікомпетентність націлюють студентів на майбутню успішну діяльність у медичній галузі, ініціативність, виправданий ризик у пошуках нових підходів до реалізації традиційних завдань. В результаті компетентний фахівець здатний активно самореалізуватись в обраній професії.

Література

1. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи (Андрогогіка) [Текст]: підручник / В.П. Головенкін. – К.: НТУ “КПІ”, 2009.–409 с.
2. Родигіна І. Методичні аспекти підготовки педагогічних кадрів до впровадження компетентісно орієнтованого підходу до навчання / І. Родигіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ipro.dn.ua/assets/Uploads/
3. Указ Президента України Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/344/2013.

Лукач У.Р.

Формирование поликомпетентности в студентов-медиков у процессе изучения медицинского права

Кафедра социальной медицины, организации здравоохранения и медицинского правопедия

Ивано-Франковский медицинский национальный университет, г.Ивано-Франковск, Украина

Кафедра менеджмента и образовательных инноваций

Ивано-Франковский обласной институт последипломного педагогического образования

uljanalukach@rambler.ru

Резюме. В современном мире организация системы здравоохранения и формирование поликомпетентных медицинских работников рассматривается как важное национальное дело, эффективная реализация которого требует объединения усилий и рычагов государственного управления, медицинской и педагогической общественностей, а также гражданского сектора. Поэтому в статье анализируются составляющие природы компетентности, в частности, когнитивные, аффективные, волевые качества, умения и опыт. Отслеживается их влияние и роль в процессе формирования личности студента-медика, предлагается авторское уточнение толкования понятия «поликомпетентность», выводится алгоритм формирования поликомпетентности будущих медицинских специалистов. В то же время, акцентируется внимание на целесообразности проведения разных типов междисциплинарных интегрированных занятий, исходя из специфики медицинского права как межотраслевой учебной дисциплины. Они

должны способствовать систематизации профессиональных знаний и навыков студентов, формированию критического мышления в процессе решения проблемных ситуативных заданий.

Широкий комбинаторный потенциал медицинского права призван активизировать учебно-познавательную деятельность студентов, а так же катализировать процесс адаптации будущих специалистов к исполнению профессиональных обязанностей. Таким образом, поликомпетентность следует рассматривать как средство аккумуляции общеобразовательных, профессионально-ориентированных и специальных знаний. Такие ее свойства общественно востребованы в современном информационном обществе, что характеризуется высоким уровнем профессиональной мобильности, быстрыми темпами обмена знаниями в форме информации, а также психологической открытостью и готовностью к восприятию новизны.

Ключевые слова: компетентность, алгоритм формирования компетентностей, поликомпетентность, медицинское право, междисциплинарная интеграция.

U.R. Lukach

Forming of Political Competence in Medical Students in the Process of Learning Medical Law

Department of Social Medicine, Health Care Organizing and Medical Jurisprudence

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Department of Management and Educational Innovations

Ivano-Frankivsk Oblast Institute of Postgraduate Pedagogical Education

uljanalukach@rambler.ru

Abstract. In today's world organization of the health care system and the formation of politically competent health care professionals is seen as an important national issue, the effective implementation of which requires joint efforts and levers of government, medical and educational communities, and the public sector as well. Therefore, the article analyzes the components of competence nature, including cognitive, affective, volitional qualities, skills and experience. Their impact and role in the process of formation of a medical student's personality is monitored, the author's specified interpretation of the 'political competence' concept is offered, and the political competence forming algorithm in future medical professionals is inferred. At the same time, attention is focused on whether it is advisable to conduct different types of interdisciplinary integrated classes, considering the specifics of medical law as a cross-field educational course. They would contribute to the systematization of professional knowledge and skills of students, forming of critical reasoning in the process of solving problem situational tasks.

Wide combinatorial potential of medical law is designed to intensify educational and cognitive activity of students, and to catalyze the process of adapting future experts for carrying out their professional duties. Therefore, political competence can be regarded as a means of accumulation of general educational, professional and special knowledge. Such properties of it are socially demanded in today's information society that is characterized by a high level of professional mobility, rapid knowledge share in the form of information, and psychological openness and readiness to accept innovation as well.

Keywords: competence, competence forming algorithm, political competence, medical law, interdisciplinary integration.

Надійшла 25.04.2016 року.